

4. Кравченко Г. Ю. Теоретико-методологічні основи особистісно орієнтованої освіти. *Початкове навчання та виховання*. 2005. № 25. С. 2-3.

5. Чернега Н. Особистісно-зорієнтоване навчання: сучасні підходи. *Рідна школа*. 2000. № 9. С. 25-26.

6. Якиманська І. Особистісно орієнтована система навчання. *Завуч*. 1999. № 7. С. 22.

Ворона Анна – здобувач ступеня вищої освіти магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: розвиток творчих здібностей учнів, особистісно зорієнтовані технології у мовно-літературній освіті.

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Анастасія Годя

**УПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО
НАВЧАННЯ У ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС
(З ДОСВІДУ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА
ЛІТЕРАТУРИ ГАНДЗЮК ТАЇСИ ВАСИЛІВНИ)**

Діяльність класного керівника дуже цікава, багатогранна, трудомістка. Оскільки полягає, насамперед, у мудрому наставництві учнівського колективу. Поряд із учителями-предметниками класний керівник найбільше безпосередньо займається вихованням учнів. Тому ця робота насправді є однією з найважливіших у формуванні особистості. Особливо цікавим результатом такої діяльності є поєднання функцій класного керівника і учителя-словесника. Саме у такому симбіозі, на мою думку, чи не найповніше реалізовується особистісно зорієнтоване навчання. «Українська література – унікальний шкільний предмет,

який покликаний не лише збагатити школярів знаннями про розвиток цієї галузі вітчизняного мистецтва, а й дати багатогранну основу для формування повноцінної особистості» [3, с. 200].

Діяльність класного керівника заснована на виконанні базового плану, до якого входять вимоги держави, суспільства до змісту, обсягу й рівня загальноосвітньої підготовки громадян України, що визначені Державним стандартом загальної середньої освіти.

Проблему особистісно зорієнтованого навчання вивчали Л. Деркач, Г. Дятко, В. Моляко, О. Проколієнко, О. Савченко, Т. Титаренко, А. Фасоля, М. Феденко, Н. Чернега, В. Шатенко та інші.

Мета статті: описати можливості реалізації впровадження особистісно зорієнтованого навчання у позаурочний час на основі вивченого педагогічного досвіду.

Педагогічна практика дала змогу вивчати педагогічний досвід учителя-словесника Вінницького ліцею № 31 Гандзюк Таїси Василівни, яка також є класним керівником 6-А класу. Із шестикласниками вона проводить виховну роботу уже 2 роки, взаємини з дітьми будує на принципах співробітництва, співтворчості і пам'ятає, що педагог може допомогти учням розвивати почуття прекрасного, пробудити творчі сили. Учителька стверджує: «Я усвідомлюю, що класний керівник є для підростаючого покоління духовним посередником між суспільством і дитиною, прагнучи створити сприятливі умови для формування особистості, внести необхідні корективи у процес виховання, скоординувати зусилля педагогів, сім'ї, соціуму».

Гандзюк Т. В. у роботі керується такими принципами: допомогти учню знайти свій шлях до успіху, створити умови, у яких він розкриватиме свої здібності, творитиме власне життя, зростатиме духовно, творчо, інтелектуально та любитиме Батьківщину. Вона вважає, що класний керівник – стрижень виховного процесу. Це нитка, яка зв'язує в одне ціле дитину, учителя-предметника, батьків та громадськість. «Учні цінують здатність педагога знайти індивідуальний підхід до кожного, вміння створити таку робочу атмосферу, в

якій вони почуватимуть себе вільно і не боятимуться висловлювати свої думки» [2].

Класний керівник – універсальна особистість. Це і вихователь, і психолог, і соціальний педагог, і педагог-організатор. Класний керівник повинен мати мудрість учителя, відповідальність старшого товариша, доброту матері, суворість батька. Адже для учня в школі немає ближчої людини, ніж класний керівник. Кому ж ще можна розповісти про негаразди у навчанні, про сварку з товаришем чи про щасливу подію в сім'ї? Від класного керівника залежить ступінь сформованості дитячого колективу.

Уміння згуртувати навколо себе дітей – великий дар і чимала робота. Вміння захопити, повести, відкрити світ – неоціненний скарб справжнього педагога. Захоплення вчителя стає захопленням учнів.

Як класний керівник Таїса Василівна організовує:

- роботу з формування колективу класу;
- життя колективу класу відповідно до вікових особливостей, інтересів учнів і вимог суспільства;
- пропаганду здорового способу життя; проводить фізкультурно-масові, спортивні та інші заходи, які сприяють зміцненню здоров'я школярів у класі;
- створення сприятливих умов для індивідуального розвитку і формування особистості учнів;
- чергування школярів класу по школі та у шкільній їдальні згідно з графіком;
- допомогу учням у навчальній діяльності, з'ясовує причини неуспішності, забезпечує їх усунення;
- харчування школярів у шкільній їдальні;
- умови для розвитку обдарованих дітей, вивчає особистість кожного учня в класі, його нахили, інтереси.

Особливо Таїса Василівна прагне сприяти:

- опануванню додаткової освіти дітьми через систему гуртків, клубів, секцій, об'єднань, які організуються в школі, закладах позашкільної освіти за місцем проживання;

- самовихованню і саморозвитку особистості учня, вносить необхідні корективи в систему його виховання;

- створенню сприятливого мікросередовища й доброго морально-психологічного клімату для кожного в класі;

- покращенню умов здійснення навчального процесу;

- оформленню класного куточка, веденню літопису класу, роботі школярів у шкільних дитячих організаціях;

- організації екскурсій до шкільних музеїв, роботі зі збору матеріалів для їх поповнення;

- розвитку в учнів навичок спілкування, школярам у вирішенні проблем, які виникають у спілкуванні з товаришами, вчителями, батьками.

Неодмінною складовою її діяльності є:

- планування виховної роботи в класі;

- ведення у встановленому порядку документації класу,

- контроль заповнення учнями щоденників і виставлення в них оцінок, заповнення та контроль ведення вчителями-предметниками класного журналу, систематичне ведення особових справ школярів;

- робота з профілактики правопорушень серед учнів класу;

- співпраця з учителями-предметниками з метою контролю і надання вчасної допомоги школярам;

- систематичний контроль за відвідуванням та зовнішнім виглядом учнів;

- анкетування дітей з метою вивчення їх інтересів, здібностей, побажань;

- інструктажі учнів з безпеки життєдіяльності під час виховних заходів;

- постійний контакт з батьками чи опікунами школярів;

- проведення батьківських зборів, лекторіїв для батьків згідно з планом роботи школи та виховної роботи класу.

«Найпростішою ланкою, з яких складається особистісно зорієнтована технологія, є особистісно зорієнтована педагогічна ситуація. Це така навчальна ситуація, опинившись в якій дитина повинна шукати сенс, пристосовувати її до своїх інтересів, побудувати образ чи модель свого життя, вибрати творчий момент, дати критичну оцінку. Таке завдання неможливо вирішити тільки на рівні знань та репродукції. Тут немає простих рішень, відповідей та істин. Проживання та вихід з такої ситуації – не минуле та майбутнє учня, а його сучасне» [1].

Розуміючи важливість виховної діяльності, класний керівник відповідально виконує свої обов'язки, докладає всіх зусиль, щоб виховання підлітків відбувалось в атмосфері добра та творчості, взаємодопомоги та взаємоповаги, доброзичливості та толерантності. У своїй діяльності Гандзюк Т. В. використовує різноманітні традиційні та інноваційні форми. Серед них: ділові ігри; тренінги; робота учнів у мобільних творчих групах; музично-історичні екскурси; усні журнали; літературні вітальні; концертно-розважальні виступи; заочні та очні екскурсії.

Починаючи працювати з учнівським колективом, Таїса Василівна ставить перед собою такі виховні завдання:

- утвердження принципів загальнолюдської моралі, формування морально-етичних якостей;
- формування високої художньо-естетичної освіченості особистості, інформаційної культури учнів, погляду на книгу та інші види інформації як на важливий засіб розвитку й самореалізації індивіда;
- виховання духовної культури особистості, створення умов для вільного вибору своєї світоглядної позиції;
- формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою як могутнім чинником становлення громадянина України;
- розвиток індивідуальних здібностей і талантів, забезпечення умов їх самореалізації;
- формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого

народу, бажання працювати для розквіту держави, готовності її захищати;

- формування творчої, працелюбної особистості;
- забезпечення духовного взаємозв'язку поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії рідного народу.

Для Таїси Василівни під час планування роботи з учнівським колективом головним є ідея особистої спрямованості виховного процесу. У центрі стоять не програми чи заходи, а саме учень. Саме його індивідуальні нахили, інтереси й здібності.

Правила класного керівника 6-А класу:

- Бути особистістю, до якої діти тягнутимуться.
- Учитель повинен викликати любов і повагу учнів до себе. А це можливо, коли він сам любить, поважає та піклується про кожну дитину, й у стосунках з нею чесний і відвертий.
 - У педагога не має бути «улюбленців», тоді школяр прислухатиметься до порад такого вчителя, виконуватиме його прохання, ділитиметься з ним найсокровеннішим.
 - Освітянин має бути веселим, жартами підтримувати і заохочувати позитивне. Це наближає його до дітей і зберігає його серце та нерви у порядку.
 - Учитель повинен правильно використовувати свій час, щоб поповнювати запас енергії завдяки природі, мистецтву.
 - Педагог слід завжди бути доброзичливим. Немає в дитині нічого такого, що вимагало б жорстокості. Зло перемагають добром, любов'ю.
 - Учитель повинен бажати дитині лише добра, виховувати в неї добро своїми власними вчинками, і вона відповість тим самим.
 - Класному керівнику варто читати більше наукової літератури. З такою людиною дітям завжди цікаво.

Учні 6-А класу із задоволенням беруть участь у конкурсах, вікторинах, у діяльності, що сприяє формуванню екологічної культури, моральної активності особистості, вихованню таких загальнолюдських цінностей, як чуйність,

чесність, правдивість, працелюбність, справедливість, гідність, милосердя, толерантність, совість, доброзичливість, готовність допомогти іншим.

Як і кожен класний керівник, Таїса Василівна знаходиться у постійному пошуку інноваційних концептуальних підходів до здійснення взаємодії з учнями з метою виховання свідомого громадянина своєї держави у форматі особистісно зорієнтованого навчання.

Література

1. Дятко Г. Впровадження особистісно орієнтованого навчання на уроках рідної мови в початковій школі. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2012. С. 395-402. URL: <https://cutt.ly/zJTWLW> (Дата звернення : 29.05.2022).

2. Мицишин М. М. Роль педагога в сучасних умовах розвитку суспільства. *Управління в освіті* : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф., 14–16 квітня 2011 року. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 205-206. URL: <https://cutt.ly/AJTnrYM> (Дата звернення : 29.05.2022).

3. Пойда О. А. Українська література як джерело морального виховання школярів (на прикладі вивчення життєпису та творчості Михайла Коцюбинського). *Information society: modern transformations*. Monograph. *Інформаційнае грамадства: сучасныя трансфармацыі*. Манаграфія. *Інформаційне суспільство: сучасні трансформації*. Монографія. Vinnytsia, Mogilev: ФОП Корзун Д.Ю., 2020. 401 с.

Года Анастасія – здобувач ступеня вищої освіти бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: вивчення передового педагогічного досвіду.

Науковий керівник – старший викладач Пойда О.А.